

Streszczenie

Temat

Polska wspólnota Anonimowych Alkoholików jako przykład importu amerykańskiego fenomenu kulturowego i społecznego

Słowa kluczowe:

Anonimowi Alkoholicy, wspólnota, import kulturowy, Polska, USA, alkoholizm, wywiady częściowo ustrukturalizowane, teoria światów społecznych

Cel/pytania badawcze

Przedmiotem badania w niniejszej pracy jest wspólnota Anonimowych Alkoholików w Polsce jako zjawisko społeczne zaimportowane z odmiennego obszaru kulturowego, jakim są Stany Zjednoczone. Głównym celem dysertacji jest sprawdzenie, czy import ten okazał się skuteczny, zarówno pod względem popularności wspólnoty, zaufania do niej, obecności w powszechnym obiegu informacji, jak i jej obrazu w mediach i wytworach kultury, takich jak książki czy filmy. Drugim celem pracy było sprawdzenie, jak bardzo wspólnota w Polsce jest podobna do swego amerykańskiego pierwowzoru.

Metoda

W realizacji postawionych celów Autor zdecydował się na przeprowadzenie analizy z wykorzystaniem metod jakościowych, w szczególności związanych z teorią ugruntowaną Gläsera i Straussa (*the grounded theory methodology*) (Gläser i Strauss 2009) oraz wyrastającą z niej teorią światów społecznych, rozwiniętą przez Anselma Straussa (1978) i jego kontynuatorów. Przy konstruowaniu opisu świata społecznego wspólnoty AA w Polsce Autor zastosował przede wszystkim analizę wywiadów częściowo ustrukturalizowanych, z przewagą pytań otwartych, i pogłębienie ich o analizę źródeł kulturowych wskazywanych przez respondentów zarówno w sposób niewywołany, jak i wywołany. Uzupełnia ją analiza obserwacji uczestniczących.

Treść rozdziałów

Rozdział 2. zawiera szczegółowy opis celów, podstawy teoretycznej, metodologii i źródeł, z których korzystał Autor.

Rozdział 3. stanowi podsumowanie historii ruchu AA na świecie i w Polsce. Zawiera opis, analizę i porównanie mitów założycielskich wspólnoty AA w USA oraz w Polsce. Autor analizuje w nim specyfikę AA w Polsce na tle jej pierwowzoru i odpowiedników na świecie, a także kreśli stan aktualnie funkcjonującej wspólnoty.

Rozdział 4. obejmuje szczegółową analizę świata społecznego wspólnoty AA w Polsce.

Rozdział 5. zawiera analizę fenomenu importu AA jako zjawiska kulturowego z USA do Polski. Rozpoczyna ją porównanie cech specyficznych dla polskiej wspólnoty ze wzorcem amerykańskim, zestawienie podobieństw i różnic zarówno w historii rozwoju, jak i współczesnym funkcjonowaniu wspólnoty w Polsce (w tym odniesienia do systemu opieki zdrowotnej) oraz w USA i innych krajach. Następnie analizowane są wypowiedzi uczestników wywiadów pogłębionych pod kątem znaczenia amerykańskości idei AA i amerykańskich korzeni wspólnoty dla ich własnego zdrowienia, a także stosunek respondentów do Ameryki i jego wpływ na zaufanie do wspólnoty.

Rozdział 6. obejmuje analizę obrazu AA i alkoholizmu w wytworach kultury, takich jak książki, filmy i programy telewizyjne.

Wnioski

Przeprowadzona w pracy wielowymiarowa analiza ujawniła, że import idei i wspólnoty AA z USA do Polski został przeprowadzony skutecznie i bezpośrednio, mimo wielu przeszkód i barier kulturowych, wydawałoby się, nie do pokonania. W szczególności zgodne z pierwowzorem pozostało funkcjonowanie grup, których działalność przejawia się szczególnie poprzez mityngi, a także zasady przyświecające służbom AA w wykonywaniu ich zadań. Ważne jest też, że kontakt z przedstawicielami AA w amerykańskiej centrali od początku był żywy, co miało szczególne znaczenie w czasie dokonywania przekładów kanonicznej literatury AA na język polski. Z analizy wynika, że obecnie AA funkcjonuje w Polsce dobrze, a co więcej sprawdziło się jako skuteczny sposób radzenia sobie z uzależnieniem. Jest to także sposób dostępny powszechnie, a opłaty za uczestnictwo w nim są dobrowolne. Metodę tę poleca przez większość terapeutów i stosowana ona albo jako uzupełnienie terapii, albo jej kontynuacja.

Inaczej sprawa wygląda, gdy przyglądamy się filmom oraz przekazowi medialnemu. Tam AA istnieje w postaci szczątkowej. Współczesne filmy i przekaz dziennikarski, poza nielicznymi, chlubnymi wyjątkami, jak cykliczne programy telewizyjne i radiowe, skupiają się przede

wszystkim na sensacji oraz barwnych opisach nieudolnego i nieskutecznego radzenia sobie z uzależnieniem, co również zostało ujawnione w toku analizy.

Podsumowując, jeśli chodzi o cel niniejszej pracy, zostało wykazane, iż import AA ze Stanów Zjednoczonych można uznać, paradoksalnie, za bardzo udany, a jednocześnie za nie do końca udany. Jeśli chodzi o cel drugi, istnieją wprawdzie różnice pomiędzy AA w USA a jego polskim odpowiednikiem, jednak różnice te są zachowywane i pielęgnowane przez lokalnie działające wspólnoty, gdyż idea AA jest uniwersalna, a specyficzne cechy charakterystyczne stanowią jedynie jej ubarwienie i w żaden sposób nie szkodzą ogólnej idei.

